

Οι προϋποθέσεις για το αναπτυξιακό σχέδιο

Του Νίκου Βέττα *

Ως μέρος της μεταμνημονιακής συμφωνίας με τους δανειστές αλλά και με κεντρική θέση στην πολιτική στη χώρα, ένα αναπτυξιακό σχέδιο πρέπει να έχει τον πρώτο ρόλο τα επόμενα χρόνια. Η ελληνική οικονομία μπορεί να μην καταστράφηκε και να έχει σταθεροποιηθεί, τουλάχιστον με μέτρο στην προσαρμογή στα δίδυμα ελλείματά της, όμως η σταθεροποίηση έχει επιτευχθεί κυρίως μέσω ύφεσης, με πολύ χαμηλές επενδύσεις και χωρίς αναπτυξιακή δυναμική.

Πώς, λοιπόν, αναπτύσσονται οι οικονομίες; Όσες ξεκινούν από πολύ χαμηλά επίπεδα μπορεί συχνά να στηρίζονται σε μεγάλα έργα υποδομής, προσέλκυση ξένων επενδύσεων λόγω χαμηλού κόστους εργασίας και ενίοτε με κεντρικό σχεδιασμό. Οικονομίες, όμως, όπως η δική μας, που φιλοδοξούν να συγκλίνουν με τις περισσότερο εύπορες και προοδευμένες παγκοσμίως, πρέπει να στηρίζονται στην καλή θεσμική λειτουργία και σε ανοικτές διαδικασίες. Αλλιώς, μια τέτοια σύγκλιση είναι το πραγματικό νόημα της συμμετοχής στο κοινό και ισχυρό νόμισμα. Για να επιτευχθεί αυτή η σύγκλιση, οι προτεραιότητες πρέπει να είναι συγκεκριμένες και ο μόνος τρόπος είναι η συστηματική ενίσχυση επενδύσεων και εξαγωγών. Για να συμβεί αυτό χρειάζεται να τεθούν τέσσερις ενδιάμεσοι στόχοι.

Αρχικά, να δρομολογηθεί η συστηματική άρση όλων των εμποδίων που υπάρχουν ή που θα εμφανίζονται στην παραγωγική δραστηριότητα και που καθιστούν ακόμη την ελληνική οικονομία μία από τις πιο κλειστές, ως προς το εμπόριο και τις επενδύσεις, στην Ευρώπη. Η Ελλάδα, καλώς ή κακώς, δεν έχει την πολυτέλεια να προσπαθεί να διαμορφώσει το πώς λειτουργεί η παγκόσμια οικονομία. Έχει, όμως, τη δυνατότητα και την ευκαιρία να αποδειχθεί πολύ καλύτερη από πολλές άλλες οικονομίες που σήμερα λειτουργούν ως δανειστές και επόπτες. Αυτό μπορεί να το καταφέρει ακριβώς «στο δικό τους παιχνίδι», μέσα από τη μετεξέλιξή της σε περιφερειακό κέντρο για επενδύσεις και ανθρώπινο κεφάλαιο. Αυτό, βέβαια, σημαίνει αλλαγή πορείας όχι μόνο από τα χρόνια των

προγραμμάτων αλλά και από αυτά που οδήγησαν στην κρίση. Θα προϋπέθετε επίσης έναν τελείως διαφορετικό ρόλο για το κράτος, που δεν μπορεί πια να είναι γραφειοκρατικό και κομματικό αλλά επιτελικό. Δεύτερος στόχος, που θα μπορεί να ωριμάσει πλήρως σε ορίζοντα δεκαετίας, είναι ο επανασχεδιασμός του εκπαιδευτικού συστήματος. Κατά τα χρόνια της κρίσης, όχι μόνο δεν καλύφθηκε το σχετικό χάσμα από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, αλλά γίνονται βήματα προς τα πίσω. Ο χώρος της υγείας αποτελεί τον τρίτο μεγάλο χώρο που, αν δεν μεταρρυθμιστεί, τόσο η οικονομία όσο και η ευημερία των πολιτών θα επιβαρύνονται συστηματικά. Τέλος, μεγάλη πρόοδος πρέπει να υπάρξει στην προστασία των πραγματικών αδύναμων νοικοκυριών, όπως των άνεργων, με συστηματικό και όχι ευκαιριακό τρόπο.

Οι παραπάνω ενδιάμεσοι στόχοι μπορούν να επιτευχθούν με σειρά μέτρων που θα κάλυπταν την απόσταση από τη σημερινή κατάσταση αν επιτευχθούν. Ανάμεσα σε αυτά, εκτός από νέο σχεδιασμό στο σύστημα εκπαίδευσης, υγείας και κοινωνικής προστασίας, κατά τα καλύτερα διεθνή πρότυπα, είναι απαραίτητες οι προσαρμογές και στο Φορολογικό και το Ασφαλιστικό. Φυσικά, κανένα από αυτά δεν μπορούν επιτευχθούν χωρίς σχέδιο και το ελάχιστο επίπεδο συναίνεσης. Αν όμως δεν υπάρχει σαφήνεια τουλάχιστον για το πώς θα θέλαμε να είναι η οικονομία μας μεσοπρόθεσμα, κάθε σχετικό αναπτυξιακό σχέδιο θα είναι ψευδεπίγραφο. Θα προσπαθεί απλώς να συγκεράσει τους περιορισμούς στο δημόσιο ταμείο και τη χρηματοδότηση με την τάση επιστροφής σε συνθήκες πολύ παρόμοιες με αυτές που οδήγησαν στην κρίση.

Η Ελλάδα έχει τη δυνατότητα και την ευκαιρία να αποδειχθεί πολύ καλύτερη από πολλές άλλες οικονομίες που σήμερα λειτουργούν ως δανειστές και επόπτες

* Γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

